

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry

TEM/2059/03.01.02/2018, TEM082:00/2018

Mari Ahonen-Walker, toiminnanjohtaja
Reetta Pietikäinen, asiantuntija
Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki
010 279 2720
tyopajayhdistys@tpy.fi

Lausunto: Luonnos valtioneuvoston asetukseksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun valtioneuvoston asetuksen väliaikaisesta muuttamisesta

Esityksen mukaan työ- ja elinkeinotoimisto voisi myöntää työllistämispalkkion elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle, joka palkkaa työntekijän toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen palkkatukijakson aikana tai välittömästi sen jälkeen. Työllistämispalkkio olisi 4 000 euron kertapalkkio. Työllistämispalkkiolla on tarkoitus edistää vaikeasti työllistyvien, pitkään työttömänä olleiden ja osatyökykyisten työttömien työnhakijoiden työllistymistä vakituiseen työsuhteeseen. Kyse olisi määräaikaisesta kokeilusta, ja esitetty säännös olisi voimassa 1.1.–30.6.2019.

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry (TPY) arvioi esitystä ja sen vaikutuksia erityisesti heikossa työmarkkina- asemassa olevien työnhakija-asiakkaiden sekä työpajatoiminnan ja sen kohderyhmien kannalta.

Yhdistyksen keskeiset huomiot lausunnossa ovat:

- TPY kannattaa esitystä sillä ehdoin, että **työllistämispalkkio myönnetään kaikille yhdistystoimijoille ilman elinkeinotoiminnan harjoittamisen vaatimusta**. Jos pitkään työttömänä olleiden työllistymistä halutaan aidosti edistää, on tarkoituksenmukaista tukea kaikkien toimijoiden työllistämismahdollisuuksia. **Uhkana on, että haasteellisessa asemassa olevat pitkään työttömänä olleet jäävät syrjään** ja työllistymisen tukeminen kohdentuu kevyemmällä tuella eteenpäin pääseviin.
- Kokeilusta ja sen vaikutuksista tulee tehdä **kattava seurantatutkimus**. Tutkimuksessa tulee hyödyntää sekä tilastollisia että laadullisia menetelmiä. Esityksen mukaan kyse on puolen vuoden mittaisesta määräaikaisesta kokeilusta. TPY katsoo, että **kokeilun tulisi olla vuoden mittainen**, jotta sen vaikutusten arvioinnille ja saadaan riittävästi aineistoa.
- TPY huomauttaa, ettei työllistämispalkkio ole riittävä tai osuvin keino edistää vaikeasti työllistyvien, pitkään työttömänä olleiden ja osatyökykyisten työttömien työllistymistä. **Heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistämiseksi tarvitaan eri tarpeisiin vastaavaa monialaista palvelupalettia** kuntouttavista palveluista työhönvalmennukseen. Nämä palvelut tarvitsevat nykyistä vahvempaa resursointia.

Työllistämispalkkio kaikille yhdistystoimijoille – ilman vaatimusta elinkeinotoiminnan harjoittamisesta

TPY kannattaa esitystä sillä ehdoin, että **työllistämispalkkio myönnetään kaikille yhdistystoimijoille ilman elinkeinotoiminnan harjoittamisen vaatimusta**. Jos pitkään työttömänä olleiden työllistymistä halutaan aidosti edistää, on tarkoituksenmukaista tukea kaikkien toimijoiden – ei vain elinkeinonharjoittajien – työllistämismahdollisuuksia. Työllistämispalkkion rajaamiselle vain elinkeinotoiminnan harjoittajiin ei työttömien

työnhakijoiden työllistämisen näkökulmasta ole perusteita. On myös huomattava, että kolmas sektori, johon yhdistystoimijat kuuluvat, on yritysmaailmaa potentiaalisempi työllistäjä nimenomaan heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien kohdalla.

Esitysluonnoksessa viitataan työllisyyspoliittisiin avustuksiin, joiden myöntämistä ollaan jatkossa lopettamassa. Työllisyyspoliittiset avustukset ovat kohdentuneet kolmannelle sektorille ja ns. välityömarkkinatoimijoille, jotka järjestävät työllistämistoimintaa ja valmennusta heikossa työmarkkina-asemassa oleville. Jos esityksen mukainen työllistämispalkkio kohdennetaan vain elinkeinotoiminnan harjoittajille, muuttua se samalla myös palkkatuetun työn ja työllistämisen edistämisen kohderyhmää. Selvänä **uhkana on, että haasteellisemmassa asemassa olevat pitkään työttömänä olleet jäävät syrjään** ja työllistymisen tukeminen kohdentuu kevyemmällä tuella eteenpäin pääseviin. Riskinä myös on, ettei työllistämispalkkiota käytetä odotusten mukaisesti eikä siitä tule vaikuttavaa keinoa tukea nimenomaan pitkään työttömänä olleita.

Työpajatoimijoista (TPY:n jäsenet) yhdistysmuotoisia toimijoita on noin 25 %, ja vain osa niistä harjoittaa elinkeinotoimintaa. Myös työpajatoiminnan näkökulmasta on tarkoituksenmukaista, ettei työllistämispalkkiota rajata vain elinkeinotoiminnan harjoittajiin. Työpajatoimijat ovat erikoistuneet tukemaan vaikeasti työllistyviä ja tuottavat todennetusti tuloksellisia valmennuspalveluita.

Kokeilun vaikutuksista kattava seurantatutkimus ja kokeilu vuoden mittaiseksi

TPY pitää tärkeänä, että **kokeilusta ja sen vaikutuksista tulee tehdä kattava seurantatutkimus**. Tutkimuksessa tulee hyödyntää sekä tilastollisia että laadullisia menetelmiä. Seurantatutkimuksen tulee arvioida paitsi kokeilun vaikutuksia pitkään työttömänä olleiden työllistymiseen, tuoda esille myös työttömien omakohtaisia kokemuksia ja työnantajien näkemyksiä palkkatukityöllistämisen ja työllistämispalkkion vaikutuksista työllistymiseen. Pelkkä tilastollinen työllistymisvaikutusten tarkastelu ei tavoita kohderyhmien näkökulmia, ja jättää arvioinnin siten puutteelliseksi.

Esityksen mukaan kyse on puolen vuoden mittaisesta määräaikaisesta kokeilusta ajalla 1.1.–30.6.2019. TPY katsoo, että **kokeilun tulisi olla vuoden mittainen**, jotta kokeilun seurantatutkimukselle ja sen vaikutusten arvioinnille saadaan riittävästi aineistoa. Aikaa tarvitaan myös työllistämispalkkioon ja palkkatuettuun työhön liittyvälle tiedotukselle ja markkinoinnille. Kokeilun tulisi kattaa koko vuosi 2019.

Heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistämiseksi tarvitaan laaja palvelupaletti

Vaikka esityksen mukainen palkkatuettuun työhön nivottu työllistämispalkkio onkin oikeansuuntainen toimi, TPY huomauttaa, ettei se vielä ole riittävä tai edes osuvin keino edistää nimenomaan vaikeasti työllistyvien, pitkään työttömänä olleiden ja osatyökykyisten työttömien työllistymistä. **Heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistämiseksi tarvitaan eri tarpeisiin vastaavaa laajaa ja monialaista palvelupalettia** kuntouttavista ja elämänhallintaa vahvistavista palveluista osaamista kerryttävään työvalmennukseen ja työmarkkinoille sijoittavaan työhönvalmennukseen. Nämä palvelut, ja erityisesti niiden tarjoama yksilöllinen valmennus ja ohjaus tarvitsevat nykyistä vahvempaa resursointia, jotta ne voivat vastata pitkään työttömänä olleiden kokonaisvaltaisiin palvelutarpeisiin. Palvelujärjestelmämme suurimmat puutteet ja kehittämistarpeet liittyvät juuri monialaisten ja yksilöllistä tukea tarjoavien palveluiden saatavuuteen ja niiden koordinointiin – eivät työllistämiseen yksityisen sektorin elinkeinotoiminnan harjoittajille.

Työpajatoimijoilla on pitkä kokemus ja vahva osaaminen tuottaa kokonaisvaltaisia ohjaus- ja valmennuspalveluita. Tätä kokemusta tulee hyödyntää entistä vahvemmin ja hankkia aidosti vaikuttavia valmennuspalveluita ja tuetun työllistymisen palveluita työllistymiseensä tukea tarvitseville.